

XVII OLIMPIADA MEDIEWISTYCZNA A.D. 2024

PRZECZYTAJ!

Szanowny Młody Mediewisto przed Tobą zadania III stopnia XVII Olimpiady Mediewistycznej. Sprawdzian ze znajomości zabytków średniowiecznych i związanych z nimi (czasem luźno) pojęć. Mamy nadzieję, że nie będziesz miał kłopotów z ich rozpoznaniem.

Zanim przystąpisz do rozwiązywania testu sprawdź, czy Twój materiał jest kompletny. Powinien zawierać 19 stron. Na drugiej stronie są pytania identyfikacyjne. Musisz na nie odpowiedzieć. Zadania zaczynają się od strony trzeciej. W wypadku braku jakiejkolwiek strony lub niemożności odczytania zadania z innego powodu zgłoś to natychmiast do opiekuna sali. Jeżeli pomylił się w odpowiedziach i zorientujesz się w trakcie pisania testu, skreśl błędną wypowiedź i wyraźnie zaznacz prawidłową. Za każdą prawidłową odpowiedź możesz uzyskać 1 pkt, łącznie 154 pkt.

PRACUJ SAMODZIELNIE!

Opiekun sali może Cię wyprosić z klasy, unieważniając Twoją pracę, po stwierdzeniu korzystania z niedozwolonych metod pomocy (np. wszelkich środków łączności).

POWODZENIA

Sekretarz Komitetu Głównego OM
Ewa Stanecka-Spuła

COLLEGIUM
WITELONA

WYPEŁNIJ WIELKIMI LITERAMI

imię i nazwisko uczestnika:

.....

data urodzenia

szkoła (i miejscowość), którą reprezentuje uczestnik

.....

.....

Klasa –

OLIMPIADA MEDIEWISTYCZNA 2024
Historia Sztuki
ZADANIA

Zadanie I

- 1) Ilustracje nr 1 i 2 przedstawiają dzieło architektury, od którego rozpoczęła się ekspansja gotyku w sztuce europejskiej. Podaj symboliczną datę rozpoczynającą ten styl (jest to data poświęcenia chóru kościoła), miejscowość i wezwanie świątyni, oraz twórcę tej koncepcji architektonicznej (4 pkt).

Data 1144

Miejscowość St. Denis pod Paryżem/Saint-Denis

Wezwanie świątyni Kościół opacki pod wezwaniem św. Dionizego)

Autor koncepcji Opat Sugeriusz/Suger

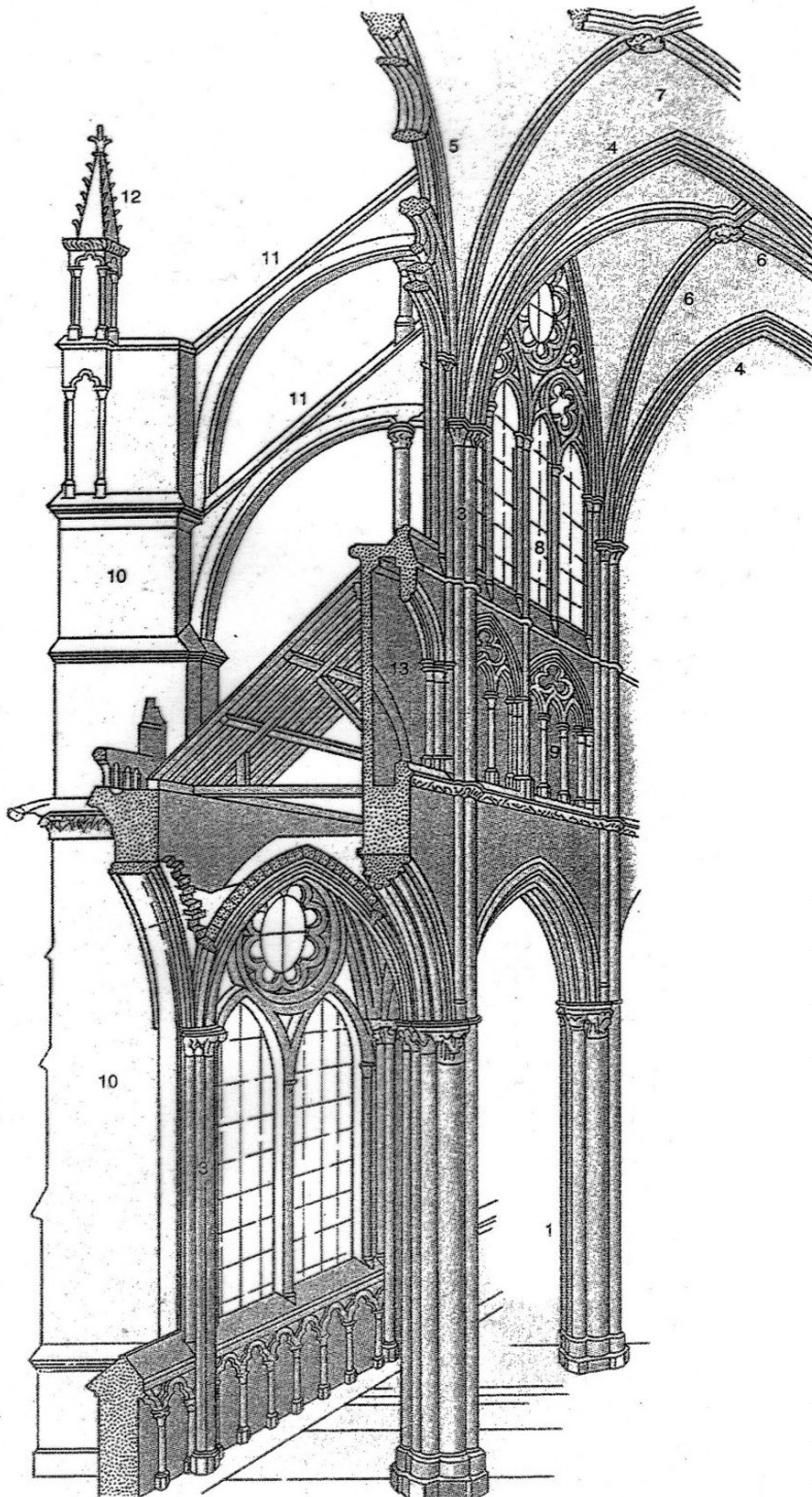
il. 1

il. 2

- 2) Jak nazywamy specyficzny dla tego stylu rodzaj konstrukcji (pokazany na il. 3), która rozwinęła się w tym stylu i umożliwiła wykonywanie sklepień o dużych rozpiętościach i na znacznych wysokościach? (system przyporowy)

Podaj najistotniejsze elementy tego systemu zaznaczone cyframi na il. 3 (12 pkt).

il. 3

- 1)
 3)
 4)
 6)
 7)
 8)
 9)
 10)
 11)
 12)
 13)

- 1) filar międzynawowy
 3) służka/ wiązka służek
 4) gurt/ łuk jarzmowy
 6) żebra krzyżowe
 7) wysklepki
 8) clerestorium/ strefa okien
 9) tryforium/ strefa tryforium
 10) przypora/ szkarpa
 11) łuk przyporowy/ łabędzia szyja
 12) pinakiel/ fiała
 13) gargulec/ rzygacz

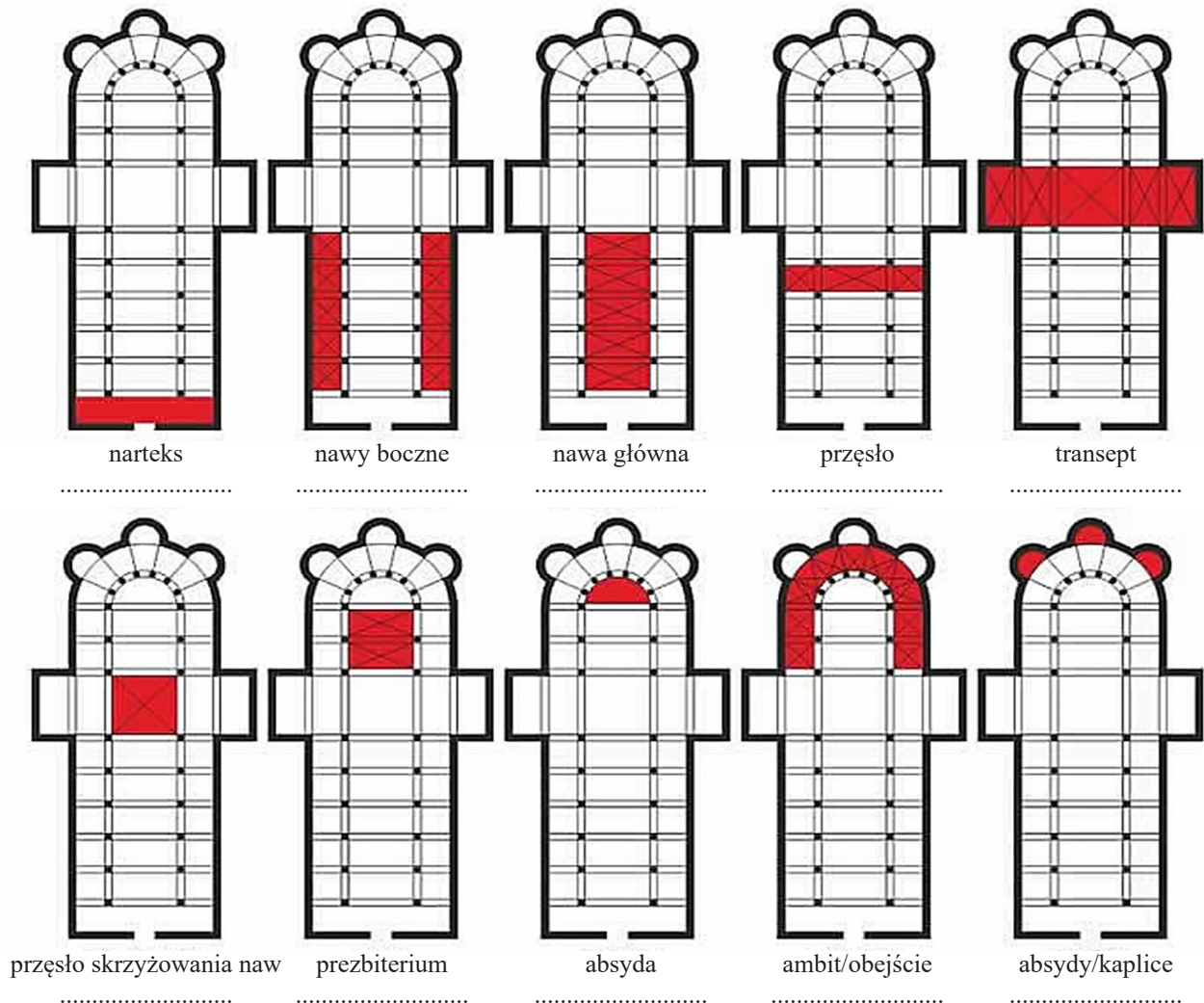
3) Na il. 4 widnieje fasada gotyckiej katedry. Uzupełnij właściwymi terminami opis fasady (11 pkt).

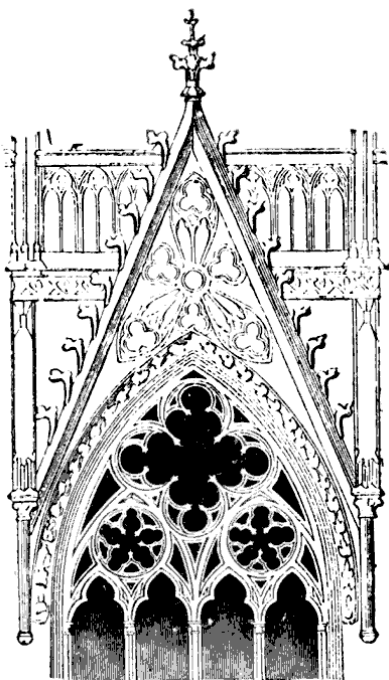
il. 4

Dolną partię fasady zajmują trzy monumentalne	portale
Środkowy przedzielony jest pionową przegrodą, zwaną	trumeau
Każdy zamykają ostrołukowe	archiwolty
Pole ponad wejściem wypełniają	tympanony
Ponad każdym wejściem znajdują się trójkątne zwieńczenie zwane	wimpergi
Owalne okno znajdujące się ponad strefą portali to	rozeta
Jego pole wypełnione jest kamiennym	maswerkkiem
Wypełnienie okna z barwnych szyb zwane jest	witrażem
Powyżej znajduje się ciąg pełnoplastycznych figur, który nazywa się	galerią królów
Fasadę wieńczy trójkątny.....	szczyt
W wieżach mieszczą się ostrołukowe otwory okienne, których prześwity wypełnione są kamienną	dekoracją maswerkową

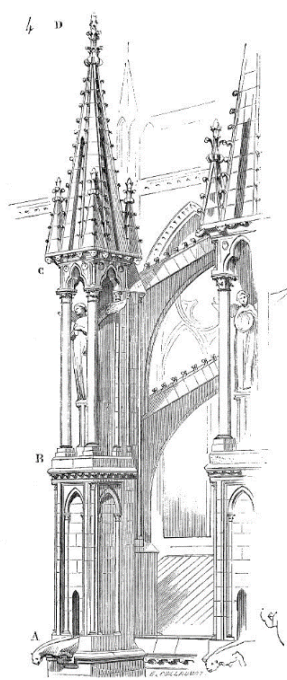
5) Podpisz części romańskiej budowli sakralnej zaznaczone kolorem czerwonym. (10 pkt)

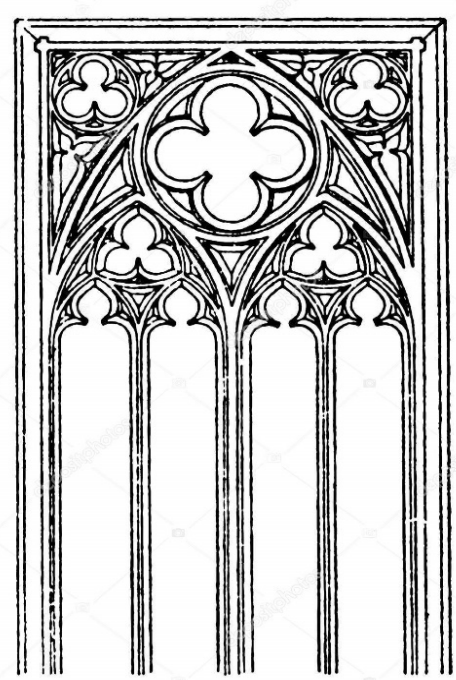
6) Jak nazywane są poniższe elementy architektury? (3 pkt)

wimperga z czołgankami

pinakiel

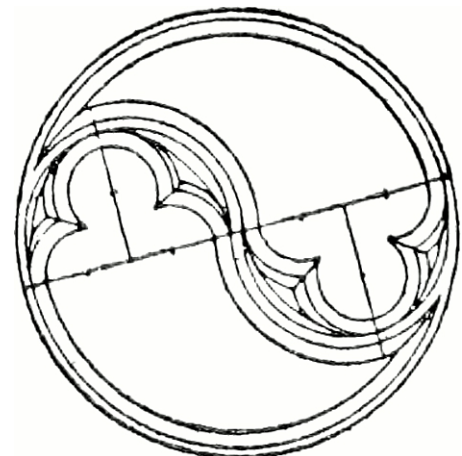

maswerk

7) Jak nazywają się poniższe ornamenty i dla jakiego stylu są charakterystyczne? (4 pkt)

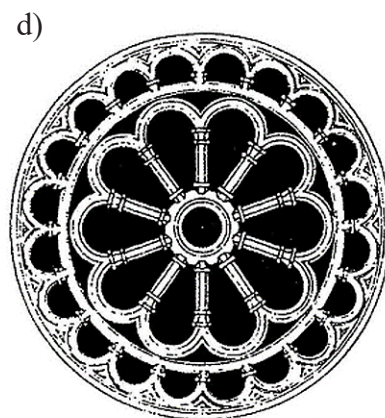
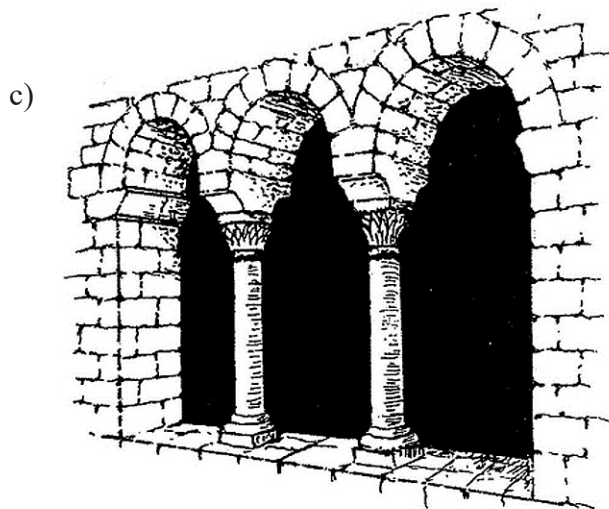
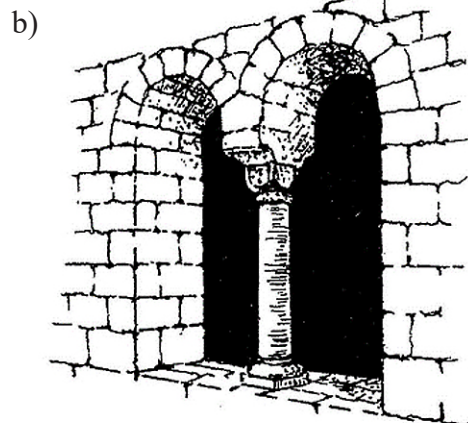
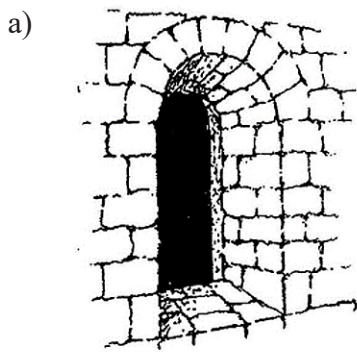

Fryz arkadkowy, romanizm

rybi pęcherz gotyk

8). Jak nazywamy poniższe formy otworów okiennych. (4 pkt)

Monoforium (glifione okno pojedyncze)

biforium

a)

b)

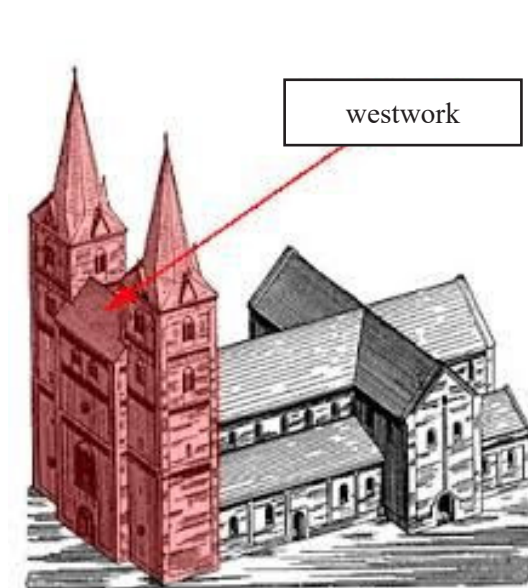
triforium

rozeta

c)

d)

9) Jak nazywa się pokazana na rysunku część wczesnośredniowiecznej budowli sakralnej? (1 pkt)

Zadanie II

Rozpoznaj poniższe budowle, w jakich miejscowościach się znajdują i w jakim stylu je zbudowano. (24 pkt)

klasztór benedyktyński Maria Laach, styl romański

katedra i kaplica Karola Wielkiego w Akwizgranie
styl karoliński, gotyk

Ratusz we Wrocławiu, gotyk

Zamek krzyżacki w Malborku, gotyk

Kolegiata św. Piotra i Pawła oraz Narodzenia NMP w Kruszwicy,
styl romański

Sala Władysławska Zamek Hradczany
w Pradze, styl późnogotycki

Wielki Meczet w Kordobie (La Mezquita),
arch. arabska

Krypta św. Leonarda katedry na Wawelu,
romanizm

Kościół (bazylika) Mariacka w Gdańsku, gotyk

Kościół Notre Dame w Poitiers,
romanizm

King's College (Cambridge), gotyk angielski

Perpendicular Style Katedra cesarska – Spira, romanizm

Zadanie III

- 1) Poniższe dzieło sztuki (il. 5.) przedstawia jeden z najcenniejszych obrazów późnego średniowiecza. Podaj tytuł, autora, datę powstania i miejsce przechowywania dzieła. (3 pkt)

il. 5

Tytuł.....Sąd Ostateczny
 Autor.....Hans Memling
 Muzeum.....Muzeum Narodowe w Gdańsku

Dokonaj interpretacji ikonograficznej dzieła – rozpoznaj i scharakteryzuj ikonograficznie **co najmniej 5 elementów** przedstawienia. (5 pkt)

Analiza ikonograficzna

Górny fragment dzieła przedstawia **1)** Zbawiciela, zasiadającego w centralnym miejscu na **2)** tęczy, która symbolizuje obecność Boga. Łączy ona obie strony horyzontu oraz niebo i ziemię. **3)** Chrystus odziany jest w purpurowy płaszcz, spięty broszą. Purpura była barwą królewską, gdyż stanowiła najbardziej kosztowny z barwników. Płaszcz ów symbolizuje zatem nie tylko królewską władzę nad światem, lecz także męczeństwo Chrystusa, gdyż właśnie w taki płaszcz ubrali Jezusa żołnierze rzymscy podczas biczowania. **4)** Chrystus w towarzystwie NMPanny i św. Jana – motyw Deesis **5)** U stóp Zbawiciela znajduje się złota kula, oznaczająca wszechświat. Biblia często przedstawia ziemię jako podnózek Boga. W złotej kuli odbijają się wydarzenia, rozgrywające się w dolnej części obrazu. **6)** Czterej aniołowie dzierżą atrybuty Jego męki: bicz oraz pal, do którego przywiązany był Chrystus w trakcie biczowania. **7)** Tło oraz promienie rozpościerające się od postaci Zbawiciela mają złoty kolor, symbolizujący niebo. **8)** Biała lilia, znajdująca się obok głowy Jezusa oznacza łaskę, niewinność, czystość i wybranie, natomiast ognisty miecz po przeciwnej stronie oznacza potępienie, a także skuteczność słowa i sądu Bożego. **9)** Ponad głowami umieszczeni zostali aniołowie, trąbieniem ogłaszający chwałę Pana oraz zmartwychwstanie umarłych (motyw z Apokalipsy św. Jana) **10)** W dolnej części obrazu Michał Archanioł toczy walkę z siłami ciemności. Ubrany jest w błyszczącą zbroję, od której odbijają się wydarzenia niewidoczne na obrazie. W prawej ręce trzyma krzyż-włócznię, a w lewej wagę, na której waży dusze zmarłych. Po prawej stronie obrazu znajdują się zbawione dusze, po lewej zaś potępione, nękanie i spychane w otchłań piekielną przez diabły. Dlatego też biała lilia i miecz, znajdujące się powyżej głowy Jezusa bezpośrednio odnoszą się do średniowiecznej symboliki prawej i lewej strony, dobra i zła, potępienia i zbawienia. **11)** Prawa strona tryptyku przedstawia piękną bramę niebios, za którą widać złote tło, symbolizujące niebo. Po kryształowych schodach wchodzą dusze zbawionych ludzi, witane przez aniołów i świętego Piotra, trzymającego w ręku swój atrybut – klucz do bram niebieskich. Nagie dusze otrzymują od aniołów szaty, symbolizujące zbawienie. Nad bramą aniołowie wygrywają pieśni na chwałę Boga. **12)** Lewa strona tryptyku przedstawia chaos, zamieszanie i niepokój. Nagie dusze są zrozpaczone i przerażone. Ich ciała nienaturalnie powykręcane, wiją się i tłoczą. Spadają w otchłań. Niektóre z nich próbują wspiąć się do góry, lecz tylko spychają siebie i innych w dół. Pośród potępionych uwijają się diabły, przedstawione w przerażający sposób, jako dziwaczne stwory. Symbolizują one wyłamanie się z naturalnego porządku boskiego stworzenia. Depcą i gnębią oni potępionych.

2) Rozpoznaj poniższe przykłady malarstwa średniowiecznego.

Wypełnij tabelę za ilustracjami. Podaj pełne nazwy dzieł sztuki wraz z miejscowościami, z którymi są związane (poprzez powstanie lub przechowywanie), przypisz jedną z podstawowych, średniowiecznych technik malarskich, określ czas powstania. (21 pkt)

il. 6

il. 7

il. 8

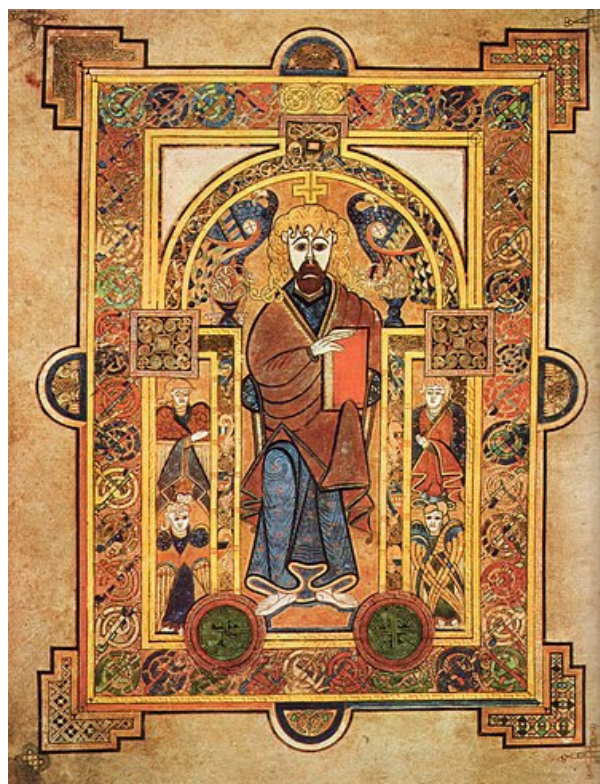
il. 9

il. 10

il. 11

il. 12

Nr il.	Tytuł dzieła	Rodzaj malarstwa/ technika wykonania	Czas powstania/ styl
6.	Tron Łaski ze Świerzawy	malalarstwo tablicowe	Ok. 1350
7.	Madonna Ruccelai	malarstwo tablicowe	1285
8.	Kazanie do ptaków	fresk	Ok. 1290
9.	Św. Stanisław z kła. Dominikanów w Krakowie	witraż	XIII w.
10.	Opłakiwanie z Chomranic	malarstwo tablicowe	Ok. 1450
11.	Miniaturze św. Jadwigą z Kodeksu Lubińskiego	malarstwo miniaturowe	1353
12.	Book of Kells	malarstwo miniaturowe	IX w.

3) Rozpoznaj treści przedstawione w dziełach sztuki, podaj źródło literackie przedstawienia. (12 pkt)

Vir Dolorum, Apokryfy Nowego testamentu,
Nowy testament

Chrystus Pantokrator Apokalipsa św. Jana,
Drugi List do Koryntian św. Pawła

Zwiastowanie z jednorożcem, Ew. św. Łukasza,
Pieśń nad pieśniami

Św. Anna Samotrzecia (apokryfy)

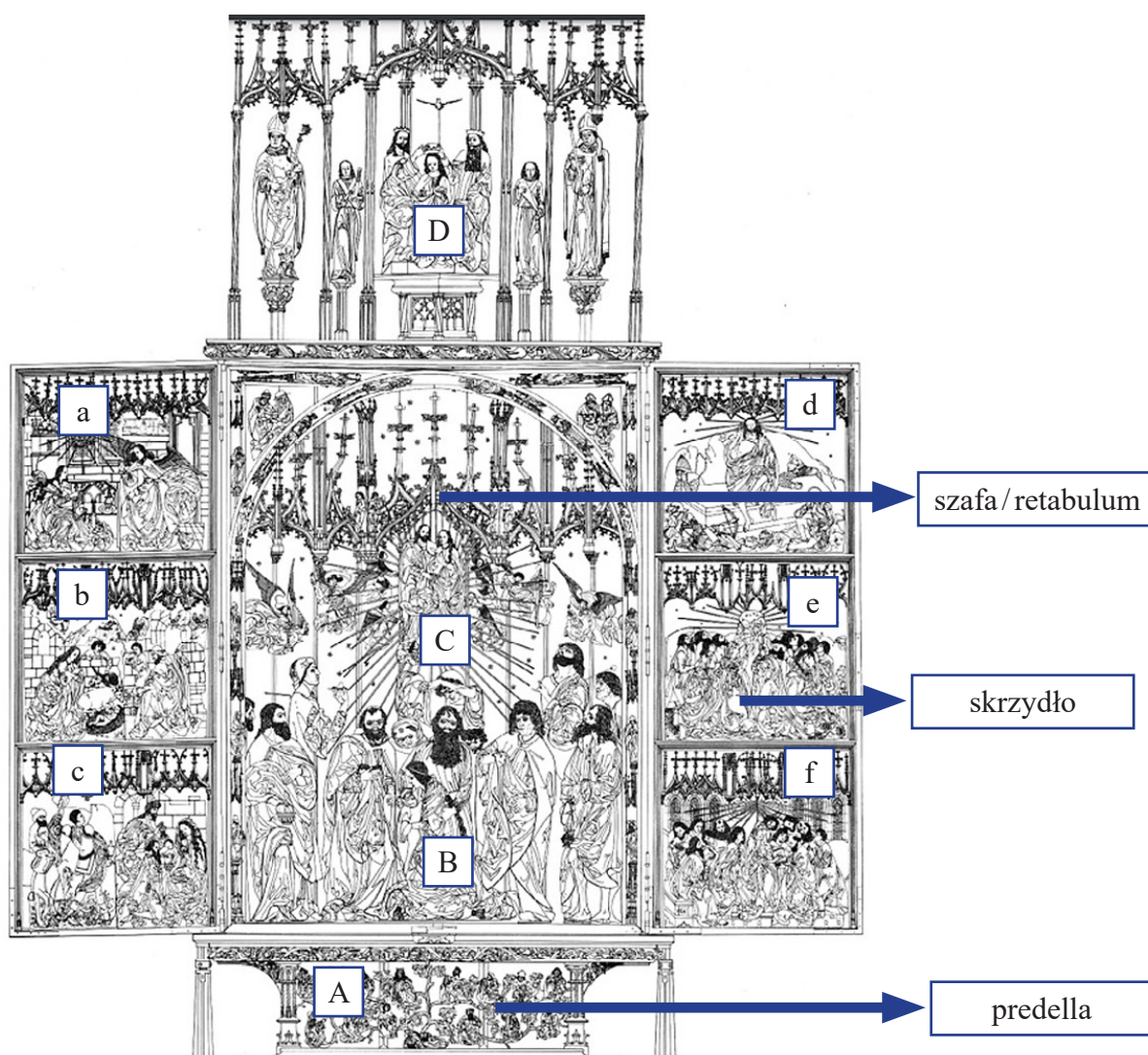

Św. Jerzy walczący ze smokiem (wiwernem)
Złota legenda Jakuba de Voragine

Freski z wieży książęcej w Siedlęcinie,
opowieści o Lancelocie, królu Arturze, zamku Camelot i Rycerzach Okrągłego Stołu, Legenda arturiańska

Zadanie IV

1) Na powyższej ilustracji przedstawiono wybitne dzieło sztuki snycerskiej, które nosi zwyczajową nazwę: (3 pkt)

..... Ołtarz Mariacki/Ołtarz Zaśnięcia NMPanny

Jego autorem jest: Wit Stwosz

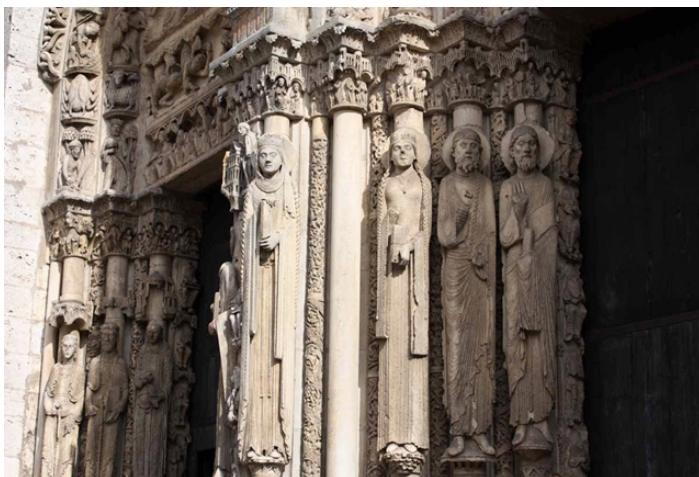
Dzieło powstało w latach: od 1477 do 1489 roku

2) Jak nazywany jest ten typ nastawy? Podpisz oznaczone strzałkami części. (3 pkt)

3) Dokonaj analizy ikonograficznej tego dzieła sztuki. (10 pkt)

Scena A	Drzewo Jessego
Scena B	Zaśnięcie NMPanny
Scena C	Wniebowzięcie NMPanny
Scena D	Koronacja NMPanny
Scena a	Zwiastowanie NMPanny
Scena b	Boże Narodzenie / pokłon pasterzy
Scena c	Pokłon mędrców ze wschodu
Scena d	Zmartwychwstanie
Scena e	Wniebowstąpienie
Scena f	Zesłanie Ducha Świętego

4) Rozpoznaj (napisz co to jest i gdzie się znajduje) oraz podaj datę powstania poniższych przykładów rzeźby średniowiecznej. (24 pkt)

Portal Królewski (Porta Regia), Chartres, po 1145 r.

Wit Stwosz, Nagrobek Kazimierza Jagiellończyka
Wawel Katedra, Kraków, po 1490 r.

Piękna Madonna z Krużlowej, ok. 1410 r.

Ekkehard II i Uta von Ballenstedt – figury z katedry w Naumburg, ok. 1250 r.

Kolumny cnót z kościoła norbertanek w Strzelnie, ok. 1200 r.

Portal Ołbiński Wrocław, lata 30-te XII w.

Jeździec bamberski, archikatedra św. Piotra
i św. Jerzego w Bambergu. XIII w.

Gislebertus, Ewa z katedry w Autun, ok. 1120 r.
